УТВЪРЖДАВАМ: /П/
ДАНАИЛ КОВАЧЕВ
Областен управител на област Русе

ЕЖЕГОДЕН МОНИТОРИНГОВ ДОКЛАД ЗА НАПРЕДЪКА ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАЛОЖЕНИТЕ ДЕЙНОСТИ В СТРАТЕГИЯТА ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЛАСТ РУСЕ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

ВЪВЕДЕНИЕ

Стратегията за устойчиво развитие на туризма в област Русе е изготвена на основание чл. 10, т. 1 от Закона за туризма. Стратегическият документ е разработен в тясно сътрудничество с широк кръг заинтересовани страни, в т.ч. регионални звена на държавните институции, 8-те общини в областта, неправителствени организации и частния сектор.

Посредством заложените дейности, мерки и инициативи, документът се стреми към постигане на баланс между икономическите, екологичните и социо-културните аспекти на туристическото развитие чрез оптимално използване на природните дадености, респект към културното наследство, ценностите и местната идентичност, толеранс към мултикултурните различния, осигуряване на дългосрочни икономически операции с ползи за всички заинтересовани страни и принос към преодоляване на бедността и безработицата.

Стратегията има характер на отворен документ, който подлежи на актуализиране в зависимост от потребностите за развитие в сферата на туризма и от свързаните с нея изменения в нормативната уредба.

Заложен като основен инструмент за наблюдение, настоящият мониторингов доклад за напредъка по изпълнение на заложените дейности в Стратегията се изготвя с оглед отчитане степента на постигане на идентифицираните като ключови и важни за областта приоритети. Резултатите следва да бъдат публично достъпни за ползване от заинтересованите страни и широката общественост.

ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА

Област Русе е една от 28-те области на България. Заема площ от 2 803 km² и има население 193 483 души (по данни от Преброяване 2021).

Русенска област е разположена в Североизточна България на северната граница и същевременно на най-голямата водна транспортна магистрала в Европа – река Дунав. Областта е с административен център гр. Русе. По територия област Русе е средна по размер в сравнителен план с останалите 27 области.

Ежегодният мониторингов доклад е съгласуван неприсъствено от членовете на Постоянната комисия в областта на културата и туризма и предложен за утвърждаване от областния управител на област Русе с Протокол №1/09.04.2024г..

В административно отношение областта включва осем общини: Борово, Бяла, Ветово, Две могили, Иваново, Русе, Сливо поле, Ценово, с областен център – Община Русе.

Сравнителните конкурентни предимства, произтичащи от благоприятното местоположение на областта, се опосредстват и от близостта до основни туристически дестинации от двете страни на границата – Виена, Будапеща, Букурещ и други дестинации по горен и долен Дунав и във вътрешен план – подбалканските маршрути с посещение във Велико Търново и морската дестинация – Варна и цялото Северно Черноморие.

Природните ресурси в област Русе се отличават с относително разнообразие, като в комбинация с територията, на която се намират и нейните културни и исторически обекти, това генерира уникалност и сравнителни предимства за развитието на еко, селски, винен, културен, събитиен и поклоннически туризъм.

С оглед активизиране на туристическия потенциал на областта е очертана следната стратегическа рамка:

ВИЗИЯ

Област Русе: Утвърдена туристическа дестинация в Долен Дунав.

МИСИЯ

Облагородяване на средата за устойчиво развитие на туристическия потенциал на дестинацията и създаване на богата палитра от качествени туристически продукти чрез разгръщане на културното наследство, местния фолклор и традиции, природните дадености и други видове алтернативни преживявания, внедрявайки ИКТ способи за по-добър маркетинг въз основата на установено партньорство между широк кръг заинтересовани страни в сектор туризъм.

ЦЕЛ

Устойчиво развитие на туризма в област Русе.

НАПРЕДЪК 2023

Според Евростат туристическата индустрия в Европейския съюз се възстановява стабилно от негативните ефекти от пандемията от COVID-19. Общият брой нощувки, реализирани в туристически места за настаняване в страните от Европейския съюз през 2023г., е достигнал 2,92 милиарда, което е с 1,6 на сто над нивото, регистрирано през предпандемичната 2019г. (2,87 милиарда) и е рекорден за ЕС.

Реализираните туристически нощувки в България за цялата изминала 2023г. са малко над 27 млн. според статистиката на Евростат.

По-голямата част от нощувките – близо 14,7 млн., са реализирани от чуждестранни туристи, а нощувките от български туристи са над 12,3 млн. Това нарежда България на

пето място по ръст на този показател за 2023г. спрямо 2022г. Ръстът на нощувките в България в 11,9%, като е значително по-висок, спрямо средния за ЕС от 6,3%.

При анализ на наличните данни от Националния статистически институт за реализираните нощувки в местата за настаняване в област Русе, може да се заключи, че в сравнение с 2021г., през 2022г. те бележат видим ръст.

	2021			**2022**			**2023**		
	Преноощували лица в места за настаняване - общо	Реализирани нощувки в места за настаняване - общо	Приходи от нощувки в места за настаняване - общо	Преноощували лица в места за настаняване - общо	Реализирани нощувки в места за настаняване - общо	Приходи от нощувки в места за настаняване - общо	Пренощували лица в места за настаняване - общо	Реализирани нощувки в места за настаняване - общо	Приходи от нощувки в места за настаняване - общо
	брой	брой	левове	брой	брой	левове	брой	брой	левове
Общо за страната	5 647 634	17 620 268	1 071 711 253	7 621 234	24 173 291	1 675 869 656	8 640 448	26 865 046	2 080 228 543
Русе	79 506	131 207	6 237 794	106 447	173 587	9 314 838	119 191	200 543	11 893 366

Източник: НСИ

Държавна опера – Русе също отчита за втора поредна година ръст на привличане на публика по някои показатели в сравнение с 2021г. и 2022г.:

Показатели	**2021г.**	**2022г.**	**2023г.**
публика годишно	**10 853**	**14 521**	**24 800**
в т.ч.			
Международен фестивал „Мартенски музикални дни“	207	744	1 071
Фестивал „Сцена под звездите“ (спектакли и концерти на площада пред Държавна опера – Русе)	1118	750	834
Фестивал на тортата „Гараш“		63	***
Събития на сцена „Летен театър“		890	990
Изяви на Държавна опера – Русе в градове от Дунавския регион	133	373	3175
Привлечена публика от туроператорски компании		66	109

Привлечена публика от други градове		170	450

Източник: Държавна опера – Русе

*** Участието на колективите на Държавна опера-Русе в програмата на Фестивала на тортата „Гараш“ през 2023 година е значително и поради това, че за събитието не е имало продажба на билети, изчисляването на количеството на публиката не може да бъде точно.

За втора поредна година ръст отбелязват и посещенията на експозиции на Регионалния исторически музей – гр. Русе в Арх. резерват „Ивановски скални църкви“ и Арх. резерват „Средновековен град Червен“ на територията на община Иваново.

№ по ред		**2021г.**	**2022г.**	**2023г.**
		Общ. брой посетители	Общ. брой посетители	Общ. брой посетители
1.	АР „Скални църкви при с. Иваново”	13442	16835	21498
2.	АР „Средновековен град Червен”	4807	8840	11120

Източник: Община Иваново чрез РИМ – Русе

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАЛОЖЕНИТЕ ДЕЙНОСТИ В СТРАТЕГИЯТА ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЛАСТ РУСЕ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА:

ПРИОРИТЕТ 1: *СЪЗДАВАНЕ НА УСЛОВИЯ ЗА РАЗВИТИЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА БЛАГОПРИЯТНА ОКОЛНА И КОНКУРЕНТНА БИЗНЕС СРЕДА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА УСТОЙЧИВ ТУРИЗЪМ*

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: *Провеждане на политики за подобряване на околната и бизнес средата в туристическия сектор*

МЯРКА 1.1.1. *Развитие на институционалния капацитет чрез участие в специализирани обучения и различни форуми за обсъждане на въпросите в сферата на туризма*

Д1:*Насърчаване и подпомагане обмяната на информация между заинтересованите страни в туристическия сектор за предстоящи, регулярни и/или специфични форуми по въпросите на туризма*

През 2023г. в изпълнение на дейността, Областна администрация – Русе инициира и разработи уеб-базиран събитиен календар на област Русе. Календарът е разработен в свободната за ползване платформа TEAMUP. Чрез създаден администраторки профил е

предоставено право за публикуване на събития от общините в област Русе и културните институции. В календара се публикуват събития, т.ч. фестивали, фолклорни събори, честванията, изложби, постановки и др., провеждани на територията на област Русе. Същият е публикуван на адрес: https://ruse.egov.bg/wps/portal/district-ruse/district/culture. Той е достъпен за „четене“ от всички граждани, проявили интерес към събитията в областта. Основната цел на уеб-базирания събитиен календар за област Русе е да предостави възможност на гражданите да се запознаят с предстоящите събития в областта, като информацията е налична в единен календар, публикуван на интернет страницата на Областна администрация – Русе.

Д2:*Участие на общините от област Русе в международни, национални и регионални туристически форуми (изложения, борси, семинари)*

През 2023г. Община Русе е взела участие в Международна туристическа борса „Ваканция и СПА ЕКСПО“ в гр. София в периода 15 – 17.02.2023г. с индивидуален информационен щанд, на който са презентирани възможностите за осъществяване на видовете туризъм в гр. Русе и региона. Рекламни материали са раздадени на посетителите на щанда и в Международно туристическо изложение „Културен туризъм“, гр. Велико Търново, 20 – 23.04.2023г. Събитието се провежда за 18-ти път, а община Русе е представена с колоритен щанд, акцентирайки на културно – историческото наследство на града и региона и популярни туристически обекти, които привличат туристи от цялата страна.

През 2023г. Община Бяла също е взела участие в провелото се в гр. Велико Търново Международно изложение „Културен туризъм“, където служители на Общината са обменили ценен опит с други общини, туристически агенции и бизнес представители.

МЯРКА 1.1.3. *Извършване на мероприятия за подобряване на качеството на туристическия продукт*

Д1: *Разработване на интегриран туристически продукт с лого и мото на дестинацията*

От 2021г. в гр. Бяла функционира „Арт Център Бяла“, който за две години се е утвърдил като популярна и атрактивна туристическа забележителност. Комплексът включва: галерия с восъчни фигури, зала за гостуващи етнографски експозиции, читалище, общински клуб, киносалон и модерно заведение. „Арт Център Бяла“ има свое лого, в което стилистично е вградена една от емблемите на гр. Бяла, паметник с национално значение и важен обект за регионалния културно-исторически туризъм – Мостът на Колю Фичето на р. Янтра. Кино „Баронеса“ носи името на свързаната с миналото на Бяла – баронеса Юлия Вревска. Обектът има добра PR стратегия – регулярни репортажи за национални телевизии, сътрудничество с регионални неправителствени организации, активно присъствие в социалните мрежи, крайпътен билборд и рекламни брошури. Всички те ефективно рекламират културния център като туристически бранд за общината.

Д2: *Разработване на конкретни туристически пакети за туристическия продукт според целевата група и типа отдих – селски туризъм, екотуризъм, културно-*

исторически, фестивален и събитиен туризъм в еднодневни програми, уикенд програми, седмични програми

Развитието на културно-историческия туризъм е с приоритетно значение за Община Бяла. В това направление е възможно да се разработи конкретен исторически пакет, включващ следните обекти: „Арт Център Бяла“, Моста на Колю Фичето на р. Янтра (чийто мащабен проект по реставрация на моста и изграждане на посетителски център започна в началото на 2023 г. и ще бъде завършен през 2024 г.), Исторически музей – гр. Бяла, Часовникова кула и църквата „Св. Георги“ в гр. Бяла. Този пакет е особено подходящ като еднодневна програма или част от уикенд програма включваща и други обекти в съседни общини.

Като част от религиозния туризъм е възможно да се предложи туристически пакет с посещение на следните религиозни обекти: новопостроения храм „Свети Пантелеймон“ в кв. гара Бяла, църквата „Св. Георги“ в гр. Бяла и обновения манастир „Св. Петка“ в с. Копривец.

През изминалата 2023 година Русенският музей е организирал 15 презентационни тура до местността Писмата, които са част от археологическия резерват край село Иваново. Групите, които участват в туровете са ентусиасти, които имат интерес към тематиката, специалисти от други музеи, специалисти от НИНКН, колоездачи от велогрупи. Те са се запознали с основните съставни части от Ивановския скален манастир „Св. арх. Михаил“, които се намират от дясната страна на Русенски Лом, гледано по течението на реката. Акцентира се върху триредовия надпис на Иво Граматик в храма при Господев дол.

Д3: *Съхраняване на традиционните дейности в селското стопанство и предлагането им като атракция на туристите - производство и дегустация на натурални месни и млечни продукти, добиване на мед, варене на ракия, винопроизводство, отглеждане на зеленчуци и т.н.*

И през 2023 г. Община Бяла е провела събития, станали неделима част от Културния календар на Община Бяла като: Молебен за дъжд и благоденствие „Пеперуда” в с. Пейчиново – пресъздаване на специфичен ритуал за плодородие; Празник на житото и хляба – кв. гара Бяла, който събира в парков комплекс „Св. Пантелеймон“ самодейци от всички читалища в общината и гостуващи артисти. Представя се възстановка на традиционно откриване на жътвата, песенен и танцов фолклор, изложба на земеделски сечива и обредни хлябове, пити, краваи и др. Събитието привлича публика с поставянето на балкански рекорд за най-голяма вита баница с диаметър 358 см и тегло 185 кг.; „Празник на пчелата” в с. Босилковци – фолклорни изпълнения и изложба на погачи, продукти с мед и др.

Тези празнични събития са традиционни за общината и през 2023г. привличат стотици участници и туристи, за да покажат, че фолклорните обичаи за плодородие и берекет на трапезата се почитат и препредават.

Дейността на Съвместната българо-румънска земеделска работна група също допринася за разпознаваемостта и популяризира в местните румънски медии натуралните месни и млечни продукти, добиването на мед, винопроизводството, отглеждането на зеленчуци и т.н.

Д4: *Продължаване и разширяване на традиционните културни събития, мероприятия и фестивали, провеждани на територията на община Бяла*

През 2023г. Община Бяла е организирала и провела следните културни събития, мероприятия и фестивали:

- Ученическо надиграване – организирано от Училищното настоятелство към СУ „Панайот Волов“ под патронажа на Кмета на Община Бяла;
- „Свети Дух” – празник в с. Копривец;
- „Напевите на Янтра“ – VIII-то издание на фолклорен фестивал в с. Стърмен
- Летни вечери край градския басейн с участието на певци, групи и танцови състави, които се посещават не само от жители на град Бяла, но и от съседни населени места.
- Фолклорен фестивал „Беленско хоро” без конкурсен характер, с над 480 участници (29 танцови състава, 1 гайдарска група и дефиле на автентични носии).

През 2023г. в община Бяла се провежда за първи път „Празник на житото“, който отдава почит на житото като най-разпространената зърнена култура в беленския край. Събитието включва пресъздаване на традиционни жътвени ритуали, представяне на земеделски оръдия на труда, кулинарна изложба на домашно приготвени обредни погачи, пити, краваи и други тестени изделия, поставяне на рекорд за най-дълга баница, тематични работилници за деца и богата фолклорна програма.

Д6: *Продължаване и разширяване на традиционните културни събития, фолклорни събори и фестивали, провеждани на територията на община Две могили*

На територията на община Две могили се осъществяват вече 5 фолклорни мероприятия (2 фестивала, 1 събор и 2 празника). През 2023 година е проведено второто издание на Празника „Заобичай Широково“, като събитието ще се провежда като ежегоден празник на селото. В програмата на празника са включени изпълнения на фолклорни групи, състави и индивидуални певци, възстановки на боевете на четата на Върбан войвода, конкурси и много музика.

Д7: *Взаимодействие с представители на туристическия бизнес за провеждане на обучения и семинари, свързани с ефективно управление на ресурсите и опазване на околната среда*

Темата е присъствала като важна част от комуникацията между общините в област Русе и туристическия бизнес.

На провелото се в гр. Велико Търново Международно изложение „Културен туризъм“ (20 – 23 април 2023г.), участие са взели представители на Община Бяла и Община Русе.

Ръководството на община Две могили работи активно и в сътрудничество с двете туристически дружества в гр. Русе – „Академик“ и „Приста“ основно в поддържане и облагородяване на терена в района на пещера „Орлова чука“ с. Пепелина.

Д8: *Презентация на възможностите за целогодишен туризъм в община Русе пред широка публика по време на местни и международни туристически борси и изложения*

През 2023г. Община Русе е взела участие в Международна туристическа борса „Ваканция и СПА ЕКСПО“ в гр. София в периода 15 – 17.02.2023г. с индивидуален информационен щанд, на който са презентирани възможностите за осъществяване на видовете туризъм в гр. Русе и региона. Рекламни материали са раздадени на посетителите на щанда и в Международно туристическо изложение „Културен туризъм“, гр. Велико Търново, 20 – 23.04.2023 г. В събитието участие са взели и представители на Община Бяла.

В периода 11 – 13 май 2023г. Община Русе е провела XVIII Туристическо изложение „Уикенд туризъм“ и придружаващия го Фестивал на туристическите забавления и анимации. Специални гости на събитието са били Генералното консулство на Република Турция в България, което е представено с колоритен щанд, както и Посолство на Китайската Народна република в България. 40 щанда на различни туроператори, музеи, общини и институции са представени във фоайето на Доходно здание, а над 120 обекта, представящи различни занаяти от цяла България, са разположени в района на Централната градина. В рамките на най-голямото ежегодно събитие в областта на туризма и креативните индустрии в гр. Русе е проведен и Форума „Дигитализация, новости и тенденции в областта на културата и туризма“, организиран от Бизнес център за подпомагане на МСП и Enterprise Europe Network – Русе. Част от събитието са били и кулинарните демонстрации на Иван Звездев, както и кулинарното състезание „Надяждане с люти чушки“, организирано от Люта ферма/Hot farm с. Страшимирово. Своята изложба „Обитатели на Русенското Поломие“ са предложили на вниманието на русенците Константин Канин и Илиян Вълчанов, а русенското Дружество на художниците е представило фото изложба „Русе – моят град“. Богатата вечерна програма включва изпълнение на русенската Вокална група „Приета“ с ръководител Доротея Бальовска и популярни сред младежката публика български изпълнители. Проведен е и Биг Бенд парад, на който гостуващи формации от страната са забавлявали жителите и гостите на града. Съвместно с професионалната гимназия по туризъм, професионални сдружения като „Клуб на професионалните готвачи“ и Съюз на хотелиерите и ресторантьорите – Русе е проведено кулинарното състезание „Като шеф готвачите“. За поредна година са взели участие участници от Румъния и Молдова. Лично председателят на Асоциацията на професионалните училища по хотелиерство и готварство в Румъния е член на журито, което допълнително допринася за стимулирането и мотивацията на младите кадри в кулинарното изкуство.

Д9: *Организиране на фестивали с цел популяризирането на уникалните местни туристически продукти*

През м. юни 20023г. Община Русе възобновява една дългоочаквана изява в събитийния календар на града – Русенския карнавал. В атракцията са се включили танцови и музикални състави, клубове и индивидуални участници от русенски и международни формации. Програмата на празника е богата на концерти, шествия, танци и игри и превърнаха градския площад в сцена на цветни забавления. Русенският карнавал се е утвърдил като добър акцент през лятото, който е търсен от хората, а в последните четири години не е реализиран поради Ковид рестрикции.

За втора поредна година през септември 2023г. е организиран Фестивал на „Торта Гараш“, който се е превърнал в двудневен празник на луксозното кулинарно бижу, познато

по целия свят. Празникът е осъществен с помощта на представители на сладкарския бизнес в гр. Русе и е посетен от групи туристи, организирани от национални туроператори, специализирани в програми за вътрешен туризъм.

На 16 септември 2023 г. в гр. Русе е проведен и станалият вече традиционен Римски пазар на Сексагинта Приета, като чрез Програма за развитие на туризма на Община Русе програмата на събитието е обогатена и привлича повече посетители на обекта.

На 24 юни 2023 година, Регионален исторически музей – Русе за втора поредна година провежда Фестивал на обредния хляб в Средновековен град Червен. Паралелно с провеждането на конкурса е представена съпътстваща фолклорна програма – изпълнения на самодейци, индивидуални изпълнители и оркестър.

През 2023г. Община Иваново за втори пореден път организира и провежда Фолклорен фестивал „Родолюбие от Поломието“ – събор на народната шевица в с. Сваленик. В рамките на фестивала е проведен фермерски пазар за стимулиране на местното производство и стимулиране на населението да избира родното. Фестивалът допринася за популяризиране на местната идентичност, в това число местни традиции, културно и историческо наследство, традиционни местни продукти, създаване на предпоставки за икономически растеж на региона.

През 2023г. в с. Просена, община Русе за първа година се провежда Празник „Багри на етносите“. Целта му е съхраняване, разпространяване и представяне пъстротата на бита и културата на етносите в тяхното многообразие, богатство и колорит.

През 2023г. Община Бяла организира и провежда ежегодния Фолклорен фестивал „Беленско хоро“. Наименованието на фестивала прави препратка към легендарното беленско хоро, което се е извило при освобождаването на града от османско владичество. В тази перспектива макар и танцов, фестивалът насочва вниманието и към свързаните исторически обекти (Исторически музей – гр. Бяла, Арт Център Бяла, Моста на Колю Фичето над р. Янтра).

МЯРКА 1.1.4. *Насърчаване на опазването на околната среда, ефективното управление на ресурсите и прилагането на мерки за адаптация към климатичните промени*

Предложените от Община Две могили дейности Д1, Д2 и Д3 при разработването на Областната стратегия за устойчиво развитие на туризма в Област Русе 2020-2030 са били предвидени като част от проект „Тематичен исторически и екологичен парк за спорт и отдих в Община Две могили“, който няма да се изпълнява. По тази причина следва да отпаднат в бъдеще.

Въпреки това, с общинско финансиране, Община Две могили се грижи за благоустрояването на терена около пещера Орлова чука. В тази дейност ръководството на Общината работи активно и в сътрудничество с двете туристически дружества в гр. Русе – „Академик“ и „Приста“.

МЯРКА 1.1.5. *Насърчаване на развитието на републиканката и общинска инфраструктура*

Предложената от Община Две могили дейности **Д1:** *Основен ремонт и реконструкция на общински път №RSE 3084 / път III-501- пещера Орлова чука от км.0+000 до км 3+981.08/ в землището на с. Пепелина*, при разработването на Областната стратегия за устойчиво развитие на туризма в Област Русе 2020-2030 е била предвидена

като част от проект „Тематичен исторически и екологичен парк за спорт и отдих в Община Две могили“, който няма да се изпълнява. По тази причина следва да отпадне в бъдеще.

Д2: *Ускоряване на процесите по изграждане на автомагистрала Русе-Велико Търново*

В изпълнение на дейността Областна администрация – Русе е провела редица срещи и е водила кореспонденция с МРРБ, АПИ, общините имащи касателство и граждани за ускоряване проектирането и изграждането на АМ Русе - Велико Търново. На 03.12.2023г. е направена символична първа копка на АМ. Стартирано е отчуждаване на имотите и части от имоти - частна собственост. В тази връзка Областна администрация – Русе е направила необходимата организация за изплащане на обезщетенията на собствениците и са били преведени част от сумите.

МЯРКА 1.1.6. *Насърчаване на инвестициите в доразвиване на съществуващата и изграждане на нова, прилежаща към туристическите продукти инфраструктура за подобряване достъпността, безопасността и привлекателността на туристическите обекти*

Д1: *Подобряване на туристическата инфраструктура, достъпа до Моста на Колю Фичето над река Янтра при гр. Бяла и възможности за неговото експониране*

През м. февруари 2023г. с първа копка и пресконференция Община Бяла е дала старт на своя проект „Консервация и реставрация на моста на Колю Фичето в Община Бяла“. Съоръжението е културна ценност от национално значение и е одобрено финансиране от европейските структурни инвестиционни фондове: 6 827 798,19лв., национално финансиране: 1 204 905,57лв. и съфинансиране по кредитна линия на „Регионален фонд за градско развитие“ АД: 1 468 816,56лв.

Д8: *Изграждане на летен амфитеатър за провеждане на културни мероприятия в с. Ценово*

През 2023г. е сключен договор за „Инженеринг за проектиране, строителство и изграждане на Комплекс за спорт и развлечение в УПИ IV – 912 в кв.39 в с. Ценово, община Ценово“.

МЯРКА 1.1.7. *Подобряване на достъпността на дестинацията, в т.ч. създаване на условия за достъп на хора с увреждания*

Предложената от Община Две могили дейности **Д1:** *Изграждане на панорамен асансьор до входа на пещера Орлова чука,* при разработването на Областната стратегия за устойчиво развитие на туризма в Област Русе 2020-2030 е била предвидена като част от проект „Тематичен исторически и екологичен парк за спорт и отдих в Община Две могили“, който няма да се изпълнява. По тази причина следва да отпадне в бъдеще.

Д2: *Подобряване достъпността до сгради с културна и туристическа насоченост на хора с увреждания чрез изграждане на специализирана инфраструктура, включително рампи за инвалидни колички, специално пригодени тоалетни, достъпен градски транспорт и др.*

През 2023г. Община Бяла не е реализирала дейности в това направление, но е отчетена необходимостта от извършването на такива.

МЯРКА 1.1.8. *Подобряване на условията за сигурност и безопасност на туристите*

Д1: *Наблюдение на туристическата инфраструктура чрез изградените средствата за видеонаблюдение в централната градска част и превенция и контрол чрез служба КООРС*

През 2023г. Община Бяла е разширила периметърът за видеонаблюдение около туристическите обекти в общината.

През 2023г. Художествена галерия – Русе е обновила и разширила системата си за видеонаблюдение. Освен в сградата, са били поставени и камери контролиращи районите пред входовете ѝ.

МЯРКА 1.1.9. *Развитие на човешките ресурси в туристическия сектор, в т.ч. кадрово обезпечаване на сектора с млади хора, владеещи чужди езици*

Д1: *Осигуряване на подходящо обучение на персонала, работещ в подкрепяните атракции за Моста на Колю Фичето*

През 2023г. няма проведено обучение на персонала, тъй като проектът, по консервацията и реставрацията на Моста на Колю Фичето и изграждането на посетителския център, е в процес на изпълнение.

Д2: *Осигуряване на професионално и езиково обучение на персонала, работещ в туристическите обекти на територия на Община Две могили*

Работещите в туристически обект Пещера „Орлова чука“ са квалифицирани кадри в областта на общественото хранене, за които Община Две могили е индикирала необходимост от обучение по чужди езици, с оглед по-доброто обслужване на многобройните чуждестранни туристи.

Д3: *Провеждане на учебна и производствена практика на учениците от Професионална гимназия по туризъм „Ив. П. Павлов“ – гр. Русе в туристическите информационни центрове в областта. Реално включване на младите хора в процеса на комуникация с чуждестранните и български туристи*

През учебните 2019/2020 г., 2020/2021 г., 2021/2022 г. и 2022/2023 г. съвместно с Регионален исторически музей – Русе е организирана учебна практика с 9 ученика от Професионалната гимназия по туризъм „Иван П. Павлов“ – гр. Русе. Учениците са се запознали с естеството на работа в обектите на РИМ – Русе, като им е извършен и инструктаж по безопасност на труда.

Д4: *Развитие и задържане на младите кадри чрез осигуряване на постоянна заетост при реализиране на различни дейности в туристическите информационни центрове в областта*

В Арт Център Бяла се осигурява трудова заетост на младежи, на които им липсва или имат малък професионален опит.

Д5: *Организиране на събития от представителите на местния бизнес с участието на младите кадри, с цел осигуряване на тяхната изява и мотивация за работа в областта*

СУ „Панайот Волов“ гр. Бяла и Професионална гимназия – гр. Бяла активно си сътрудничат с представители на местния бизнес за участие в работни срещи, партньорства с фирми за провеждане на учебна практика в реална работна среда, участие в събития, регионални и областни състезания с професионална насоченост, където учениците могат да приложат своите умения.

Д6: *Осигуряване на подходящо професионално и езиково обучение на персонала, зает в туристическите обекти в област Русе*

Художествена галерия – Русе стимулира членовете на екипа си и им дава възможност за повишаване на нивото на владеене на чужди езици, като им осигурява време и условия за обучение в онлайн курсове.

МЯРКА 1.1.10. *Насърчаване на инвестициите в туризма и осигуряване на институционална подкрепа при кандидатстване за финансиране с европейски средства*

Д2: *Организационно обезпечаване на информационни срещи за представяне на актуални възможности за финансиране на проектни предложения с европейски средства в областта на туризма*

Общините в област Русе имат опит в изпълнението на проекти, в т.ч. и с трансгранично сътрудничество.

Провеждат се информационни срещи с експерти от Областен информационен център – Русе за запознаване с политиките на ЕС, за възможностите за кандидатстване по програмите, съфинансирани от ЕСИФ, за отворените процедури и условията, на които те и проектите им трябва да отговарят.

През 2023г. членовете на екипа на Художествена Галерия – Русе са участвали в различни срещи представящи възможности за кандидатстване по програми. През годината галерията е получила подкрепа от Министерството на културата за дейности по представяне на движимото културно наследство.

МЯРКА 1.1.11. *Насърчаване на иновациите в туризма*

Д1: *Интегриране на интернет и компютърните технологии чрез създаване на мобилно приложение и интернет портал, представящ туристическите дадености на областта*

Художествената галерия – Русе е партньор по проекта на Сдружение „Европейски пространства 21“ Канал „Изящни изкуства Север Изток“. Проектът е развил специална интернет средата за популяризиране на изкуството и авторите от Русе и областта. Изпълнението му е допринесло за подобряване на разпознаваемостта на изящните изкуства от Североизточна България.

Д2: *Провеждане на регионални, национални и международни конференции за иновации в туризма с домакин област Русе*

През 2023г. Съюзът на хотелиерите и ресторантьорите в град Русе е оказвал подкрепа и съдействие при реализирането на различни местни и международни събития в сферата на туризма, хотелиерството и ресторантьорството.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: *Подобряване на взаимодействието между институциите и организациите на областно и общинско ниво (държавен и частен сектор), отговорни за развитието на туризма*

МЯРКА 1.2.1. *Повишаване на ефективността на взаимодействието на областно и общинско ниво*

Д2: *Следване на зададената от Областната стратегия рамка от общините, отчитайки спецификата на съответната административна единица*

Парк „Св. Пантелеймон“ в кв. гара Бяла, в община Бяла е обособен като част от пространство, предлагащо широкоспектърен туристически продукт – културно-историческо преживяване в Арт Център Бяла, религиозно преклонение в църквата „Св. Пантелеймон“, фестивален живот на лятната сцена и спортни турнири на откритата спортна площадка. Въпреки, че не са създадени конкретни туристически пакети, добрата поддръжка, удобно местонахождение на международен път и рекламата на обектите – Арт Център Бяла и Моста на Колю Фичето на р. Янтра, често са част от комбинираните програми за туристи, посещаващи региона. Доказателство за това са публикациите в „travel” блогове и сайтове, в които често се разказва за съчетаване на беленските обекти с тези в общините Две могили, Иваново и Русе.

Д3: *Създаване на работни групи за отчитане интересите на заинтересованите страни при решаване на възникнали проблеми*

Община Бяла е заявила готовност да участва активно и в тясно сътрудничество с всички заинтересовани страни за решаване на възникнали проблеми.

Д4: *Създаване на уеб-базиран събитиен календар за споделено ползване от всички пряко заинтересовани страни в сферата на туризма в област Русе*

В изпълнение на дейността, през 2023г. Областна администрация – Русе инициира и разработи уеб-базиран събитиен календар на област Русе. Календарът е разработен в свободната за ползване платформа TEAMUP. Чрез създаден администраторки профил е предоставено право за публикуване на събития от общините в област Русе и културните институции. В календара се публикуват събития, т.ч. фестивали, фолклорни събори, чествания, изложби, постановки и др., провеждани на територията на област Русе. Същият е публикуван на адрес: https://ruse.egov.bg/wps/portal/district-ruse/district/culture. Той е достъпен за „четене“ от всички граждани, проявили интерес към събитията в областта.

Събитията, организирани от културните институции в областта се описват регулярно в разработения уеб-базиран събитиен календар.

РИМ – Русе участва в ютюб канал Култура Русе, където популяризира дейността си.

МЯРКА 1.2.2. *Насърчаване на междуобщинското сътрудничество*

Д1: *Създаване на общи продукти и съвместна презентация на региона*

Община Бяла е изразила готовност за изграждане на партньорства с всички съседни и близки общини.

Д2: *Партньорство по съвместни проекти*

Община Иваново е извършила изследвания и проучвания, директно свързани с популяризиране на местната идентичност. Разработени са 2 броя проучвания, както следва: Проучване №1 „Потенциал и възможности за развитие на селски туризъм на територията на Сдружение МИГ Лидер на територия Две Могили и Иваново“ и Проучване №2 „Развитие на неземеделски и икономически дейности – изследване на потенциала на местни пазари“.

МЯРКА 1.2.3. *Създаване на Туристически информационни центрове, където такива липсват*

Д1: *Създаване на информационен посетителски пункт в Исторически музей - град Бяла, община Бяла*

Община Бяла има проектна готовност при наличие на подходяща процедура за финансиране да създаде информационен посетителски пункт в Исторически музей – град Бяла, община Бяла.

МЯРКА 1.2.4. *Създаване на добри практики на сътрудничество и координация с туристическите агенции и оператори на територията на област Русе*

Д1: *Подобряване на сътрудничеството между публичния сектор и туристическия бранш чрез различни инициативи*

През 2023г. Община Бяла е отчела ръст в груповите посещения в Исторически музей – гр. Бяла и силен интерес към Арт Галерията с восъчните фигури, което е индикация за добро взаимодействие между регионалните туристически агенции и обектите.

В изпълнение на дейности по мярката Община Русе е реализирала контакти с туристически агенции, туроператори и екскурзоводи, осъществяващи туристическа дейност на местно ниво и включващи дестинация гр. Русе. По време на XVIII-тото издание на Туристическо изложение „Уикенд туризъм“ в гр. Русе е проведен информационен експедиционен тур за професионалисти от туристическия бранш. В него са взели участие представители на туроператорски фирми и екскурзоводи от цяла България, а в някои от събитията са участвали местни туроператори и туристически агенти с цел създаване на контакти и взаимопомощ при формиране на пътувания в страната с дестинация гр. Русе. С готовност и интерес гостите са се включили в програмата на съпътстващото Туристическо изложение „Уикенд туризъм“.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3: *Развитие на трансграничните взаимоотношения*

МЯРКА 1.3.1. *Насърчаване на трансграничното участие в заседания на Постоянната комисия в областта на културата и туризма към Областния съвет за развитие на област Русе*

Д2: *Насърчаване на преговорите между българските и румънски общински и областни/окръжни администрации за реализиране на съвместни проекти по Трансграничната програма за сътрудничество България – Румъния*

През 2023г. Асоциация Еврорегион Данубиус съвместно с Окръжен съвет – Гюргево е осъществила поредица от срещи в гр. Русе и гр. Гюргево с потенциални бенефициенти. След обявяване на първата покана за подаване на проектни предложения по Програма Интеррег Румъния – България VI-A 2021–2027г. - приоритет 2 „Зелен регион“ общини от област Русе и окръг Гюргево са подали съвместни проекти.

МЯРКА 1.3.2. *Създаване на партньорства с туристически организации и медии в частния сектор от Окръг Гюргево и Кълараш, Румъния и извън тях*

Съвместно с екип на гюргевската OpenTv, Асоциация Еврорегион Данубиус е гостувала на община Бяла. Заснет е филм (https://www.youtube.com/watch?v=YfBp729ofwM), показващ и популяризиращ сред гюргевчани един пример, както за ползотворно трансгранично сътрудничество, така и като туристическа дестинация близо до Гюргево. Община Бяла е побратимена с община Градинари, с която имат успешно реализирани съвместни трансгранични проекти.

ПРИОРИТЕТ 2: *РАЗВИТИЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБЕН ТУРИСТИЧЕСКИ СЕКТОР*

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: *Подобряване на фирмените ресурси за повишаване на конкурентоспособността на туристическата индустрия*

МЯРКА 2.1.1. *Подобряване на индивидуалното фирмено представяне и реклама*

Д1: *Създаване на 10-минутен рекламен туристически филм за обект „Мост на Колю Фичето“*

Проектното предложение на Община Бяла е одобрено и е подписан договор, който е в процес на реализация.

Д2: *Идентифициране на ниши за представяне на общините от област Русе в национални и регионални медии*

Община Бяла използва максимално възможностите за представяне на туристическите обекти и културни мероприятия чрез националните и регионални медии: 1) телевизии БНТ, Нова телевизия, Kiss 13; 2) вестници „Нива“ и „Бряг“; 3) БТА, всички регионални интернет медии и активно споделяне на публикации във фейсбук страници и групи.

През 2023г. Общините в област Русе са използвали различни канали, като национални и регионални и социални медии за реклама на своите туристически обекти и културни мероприятия.

Д4: *Популяризиране на местата за настаняване, хранене и развлечение чрез Туристически информационен център – Русе*

Община Русе продължава дългогодишната си практика, представителите на туристическия бранш в Русе да предоставят рекламно-информационни материали за разпространение по време на туристически изложения и на място в Туристическия информационен център – Русе. Местата за настаняване се рекламират на официалния интернет туристически портал на Община Русе – www.visitruse.info. Ежедневно се публикува информация за събития на фейсбук страницата на ТИЦ – Русе.

МЯРКА 2.1.2. *Предоставяне на подкрепа за участие в местни, областни и международни събития и изложения*

Д1: *Предоставяне на възможност на представители на хотелиери, туроператори, туристически агенции, ресторантьори, винопроизводители, браншови организации, транспортни фирми и др., свързани с туристическия бизнес за участие в местни туристически изложения и други събития и инициативи*

Чрез провеждането на превърналият се в традиция, Римски пазар на Сексагинта Приста, на 16.09.2023 г., Регионален исторически музей – Русе дава възможност на местни производители на млечни продукти, крафт бира и други местни занаятчии да се представят и да заинтригуват посетителите. Музеят е съставил план за провеждането на Римски пазар на 14.09.2024г.

Със съдействието на Асоциация Еврорегион Данубиус е организирана изложба в гр. Гюргево на Дунавската задруга на народните и художествени занаяти за промотиране на дейнстта и продуктите им. Изложбата е широко отразена и популяризирана в гюргевските медии.

Община Русе продължава дългогодишната си практика представителите на туристическия бранш в Русе да предоставят рекламно-информационни материали за разпространение по време на туристически изложения и на място в Туристическия информационен център – Русе. Местата за настаняване се рекламират на официалния интернет туристически портал на Община Русе – www.visitruse.info. Ежедневно се публикува информация за събития на фейсбук страницата на ТИЦ – Русе.

През 2023г. Съюзът на хотелиерите и ресторантьорите в град Русе е оказвал подкрепа и съдействие при реализирането на различни местни и международни събития в сферата на туризма, хотелиерството и ресторантьорството. Въпреки сложната ситуация и тежкия удар върху бизнеса през годината са проведени част от традиционните събития, макар и в доста по- малък мащаб.

ПРИОРИТЕТ 3: *ПОЗИЦИОНИРАНЕ НА ОБЛАСТ РУСЕ КАТО ТЪРСЕНА ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ В ДОЛЕН ДУНАВ*

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: *Поглед към р. Дунав*

МЯРКА 3.1.1. *Осигуряване и подобряване достъпа до защитените територии и островите по р. Дунав чрез изграждане на подходяща инфраструктура*

Д1: *Планиране и изграждане на инфраструктурна мрежа за електрически велосипеди под формата на Е-станции по Дунав, както и разработване на мрежа от*

така наречените „природни маршрути“, които свързват природните забележителности, местата за закупуване на местни продукти, туристическите забележителности в региона и е-центровете/е-станциите

В Община Иваново има действаща станция за зареждане и е-велосипеди, придобити по проект LENA – договор № DTP 1-189-2.2 по INTERREG „Програма за транснационално сътрудничество „Дунав“ 2014 -2020“, която се поддържа в изправност.

МЯРКА 3.1.3. *Изграждане на дребномащабна туристическа инфраструктура и атракции по поречието на р. Дунав*

Д2: *Развитие на дейността на съществуващите туристически информационни центрове с възможност за предлагане на сувенири, билети за събития и концерти и др.*

За информационното обслужване на туристите в Община Иваново функционира туристически информационен център, поддържащ и предоставящ актуална информация за туристическите атракции, инфраструктура и услуги на територията на общината. В центъра се осъществяват и дейности, свързани с организация и популяризиране на културни, фолклорни и други мероприятия със значение за туризма, с разпространение на рекламни материали, както и с наблюдение и анализ на потребителското търсене в туристическата сфера.

В центъра са налични за ползване електрически велосипеди, придобити по проект LENA - Местна икономика и опазване на природата в региона на река Дунав по Interreg „Програма за транснационално сътрудничество „Дунав“ 2014 – 2020“. Разработените по проекта природни маршрути предоставят допълнителна информация на туристите и създават реална възможност за разширяване на туристическото предлагане.

Към Арт Център Бяла функционира Туристически информационен център, в който може да се намери пълна информация за популярните и по-малко известните туристически обекти в общината. Предлагат се информационни материали като брошури и книга, посветена на града. Могат да бъдат закупени различни брандирани сувенири. Този обект обаче няма статут на ТИЦ.

Туристическия информационен център – Русе предоставя рекламно-информационни материали. Местата за настаняване се рекламират на официалния интернет туристически портал на Община Русе – www.visitruse.info. Ежедневно се публикува информация за събития на фейсбук страницата на ТИЦ – Русе.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: *Развитие на нови и усъвършенстване на съществуващи туристически продукти за подобряване на преживяването на туристите в дестинацията*

МЯРКА 3.2.1. *Доразвиване на туристическите атракции в област Русе*

Д2: *„Реставрация и адаптация на Исторически музей в УПИ I-531, кв. 45, гр. Бяла, област Русе“.*

Община Бяла е изразила проектна готовност да реализира идеята при наличие на подходяща процедура за финансиране, в т.ч. и с трансгранично сътрудничество.

Д3: *Развитие на спомагателна инфраструктура (указателни табели, специализирано оборудване)*

Община Бяла планира да подготви допълнителни указателни табели за местонахождението на Арт Център Бяла, Исторически музей – гр. Бяла и Лесопарк „Беленска гора“.

Д4: *Обучение на персонала, работещ в туристическите обекти*

През 2023г. в община Бяла са извършени вътрешни обучения на екипа за по-добро презентиране на историческите експонати в Исторически музей – Бяла и Арт Център Бяла от страна на директора на Исторически музей – Бяла.

Д5: *Извършване на маркетингови дейности по осведомяването на посетителите за културно-историческото наследство на Русе и региона*

Общините в област Русе използват различни канали, като национални и регионални и социални медии за реклама на своите туристически обекти и културни мероприятия. Поддържат фейсбук страници, разпространяват рекламни брошури и продават сувенирни изделия.

През 2023г. Община Русе е осъществила рекламни кампании и участия в печатни издания както следва: регулярни месечни публикации в специализиран сайт за новини в областта на туризма Faiton.bg, с авторски материали, свързани със събития в туризма на територията на община Русе; включила се е като контролна точка в кампанията за масово изминаване на вело маршрута Дунав ултра от Видин до Дуранкулак, който се е превърнал в разпознаваемо спортно събитие от национален мащаб; осъществени са над 20 бр. безплатни туристически обиколки на централната градска част от лицензирани професионални екскурзоводи за презентиране на културно-историческите обекти за русенци и гости града по време на събития и посещения на официални лица; съвместно с РИМ – Русе е отпечатана специализирана рекламна брошура с информация за историята на Гараш торта; отпечатана е карта-планшет „Маркирани маршрути за пешеходен и вело туризъм в Русенското Поломие“, чието реализиране е съвместно със Спортно туристическо и природозащитно дружество „Академик“; за различни събития са били отпечатани рекламни флайъри, дипляни и грамоти.

Д6: *Реставрация на етнографски музей в с. Новград, общ. Ценово*

През 2022г. Община Ценово е завършила реставрацията на етнографски музей в с. Новград, който е официално открит на 16 юли 2022г. Експозицията официално е открита, когато в селото се отбеляза 154-та годишнина от слизането на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа на българския бряг. Към момента е отворен за посетители.

МЯРКА 3.2.2. *Създаване на свързани туристически продукти, в т.ч. междуобщински туристически маршрути*

Д1: *Разширяване и превод на Туристически пътеводител за област Русе с участието на всички общини*

През 2023г. Областна администрация – Русе е изпратила писмо до кметовете на общини в област Русе за предоставяне на информация и снимков материал за включване в Туристически пътеводител. Предвид ангажимента на Общинските администрации в организацията на местните избори през 2023г. информация е получена от част от общините, същата е обобщена и включена в работна версия на пътеводителя.

МЯРКА 3.2.3. *Развиване на слабо познати туристически дестинации в област Русе*

Д1: *Облагородяване, възстановяване на прилежаща инфраструктура, зелени пространства, паркове и цветни алеи на терените, в които са разположени останалите паметници, отразяващи историята на град Бяла и населените места в общината*

През 2023г. Община Бяла е извършвала дейности около паметника на Панайот Волов, лесопарк „Беленска гора" и църквата „Св. Архангел Михаил", с. Пейчиново.

МЯРКА 3.2.4. *Усъвършенстване на доминиращите и приоритетните туристически продукти*

Д1: *Създаване на условия за развитие на конкурентноспособна недвижима културна ценност Археологически резерват „Скални църкви – с. Иваново", която е със „световно значение" – вписана в списъка на културното наследство ЮНЕСКО чрез превръщането ѝ в туристическа атракция, способна да привлече значителен брой туристи*

През 2022г. Община Иваново е кандидатствала и е одобрена за финансиране за обект „Реконструкция и рехабилитация на участък от 3.050 км от общински път RSE 1108/III-501,Русе – Две могили – Ивановски скални църкви от км 0+260 до км 3+310". Сключено е споразумение № РД-02-30-64/26.10.2022 г. с МРРБ за финансиране на обекта на стойност 3 875 910 лв. е изпълнено строителството за участък от 0+260 до 2+230. През 2023г. е сключено допълнително споразумение №1 към Споразумение №РД-2-30-64/26.10.2022г. за осигуряване на финансирането на довършване на обекта.

МЯРКА 3.2.5. *Създаване на нови музеи*

Д1: *Преустройство на сграда, предназначена в миналото за детска градина /нефункционираща/ в момента, в Многофункционален културно-образователен център – Филиал на Исторически музей – град Бяла, община Бяла, намираща се в центъра на квартал гара Бяла*

Арт Център Бяла успешно развива своята дейност от 2021г. насам.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3. *Оползотворяване на възможностите за развитие на разнообразни форми на туризъм*

МЯРКА 3.3.1. *Развитие на велосипеден туризъм*

Д1: *Изграждане на велосипедна инфраструктура по маршрута на „Евро Вело 6" „Дунав Ултра" през област Русе*

През 2023г. Община Русе се е вкючила като контролна точка в кампанията за масово изминаване на вело маршрута Дунав ултра от Видин до Дуранкулак, който се е превърнал в разпознаваемо спортно събитие от национален мащаб.

Д8: *Поддържане, развитие и промотиране на преминаващото през община Две могили трасе от веломаршрут Дунав ултра – 732 км. по поречието на река Дунав до Черно море*

Община Две моили вече 7-та година е официален партньор в осъществяване на най-дългия вело-маршрут в България „Дунав Ултра“. През 2023 година участниците в изпитанието отново са определили контролна точка „Къща музей Филип Тотю“ в Две могили като най-добрата и желана по целия 740 км. маршрут. Всички, преминали през Къщата са получили индивидуални награди (рекламни монети и реплики на знамето на четата на Филип Тотю), както и храна, плодове и напитки.

МЯРКА 3.3.3. *Развитие на събитиен и фестивален туризъм*

Д1: *Провеждане на фестивал след откриване реставрацията на Моста на Колю Фичето над р. Янтра*

Предвидено е фестивалът да се проведе през 2024г.

Д2: *Провеждане на традиционен фолклорен Събор на българската песен и танц през м. юни на Спортната арена в квартал Гара Бяла*

През м. юли 2023г. Община Бяла е организирала и провела Празник на житото и хляба в кв. Гара Бяла.

Д3: *Провеждане на Фестивал на старата градска песен „Аз съм мома беленчанка“ на реконструирания открит градски басейн в Спортен комплекс в град Бяла*

През 2023 г. събитието не е проведено.

Д4: *Традиционни вечери край градския басейн в Спортен комплекс - град Бяла*

Летните музикални вечери привличат голяма аудитория граждани и гости на община Бяла. През 2023г. те се организират всеки петък и събота през месеците юли и август.

Четирите фолклорни събития в изпълнение на **Д5:** *Фолклорен фестивал „Жива вода” в района на Манастир „Света Марина” с. Каран Върбовка, общ. Две могили,* ***Д6:*** *Събор на хърцоите, с. Кацелово, общ. Две могили,* **Д7:** *Фестивал на етносите в с. Батишница, общ. Две могили* и **Д8:** *Празник на плодородието в с. Чилнов, общ. Две могили* са ежегодни за Община Две могили. Като допълнение към тях от 2022 година се провежда нов фолклорен празник – „Заобичай Широково“, в едно от най-малките села в общината.

Д9: *Приоритизиране и промотиране на културните събития с национално значение, създаване на нови събития, за които има значим културен потенциал*

През 2023г. Община Русе е представила на Туристическото изложение „Уикенд туризъм“, Фестивал на туристическите забавления и анимации и Празника на тортата Гараш ключовите за региона събития от културния календар на града.

За трета поредна година Асоциация Еврорегион Данубиус, съвместно с румънската Асоциация за насърчаване на образованието в сферата на ресторантьорството и хотелиерството, е съдейства;а за участието на представители от Румъния и Молдова в кулинарното състезание „Като шеф готвачите”, част от Туристическо изложение „Уикенд туризъм”. Популяризирана е програмата за кулинарното състезание и Фестивала на тортата Гараш в гюргевските медии и администрации. Open TV Giurgiu е излъчила многократно репортажи за съпътстващите изложения и събития в рамките на „Уикенд туризъм”.

Д10: *Организиране и провеждане на „Рибен фест Бръшлен“ с участие на представители на Румъния*

„Рибен фест Бръшлен“ се провежда ежегодно, като със съдействието на Асоциация Еврорегион „Данубиус“ участие вземат представители на побратимените с Община Сливо поле Общини от окръг Гюргево.

Д11: *Популяризиране на програмата на ежегодно провеждащия се международен фестивал „Мартенски музикални дни“ и програмата на Държавна опера – Русе. Ангажиране на туроператорите с цел привличане на туристи, почитатели на класическата музика и естетика. Разработване на конкретни пакети, включващи индивидуални или групови посещения на концерти, спектакли, балетни постановки, детски и образователни програми*

В изпълнение на Мярка 3.3.3, Д11, Държавна опера – Русе отчита за втора поредна година ръст на привличане на публика в сравнение с 2021г. и 2022г.

С концерти и спектакли през 2023 година са посетени градовете от Дунавския регион Свищов, Силистра, Горна Оряховица, Велико Търново, Разград, Попово и Мартен. За концерти, спектакли и образователни концерти е привлечена публика, за която е имало организирани посещения от Свищов и Разград.

Участието на колективите на Държавна опера – Русе в програмата на Фестивала на тортата „Гараш“ през 2023 година е значително и поради това, че в трите съпътстващи събития не е имало продажба на билети, изчисляването на количеството на публиката не може да бъде точно. Оркестърът и солисти на Русенската опера са на три организирани сцени – Доходно здание – фоайе (поради рискови метеорологични условия), две открити сцени – на пл. „Свобода“ и на пл. „Елиас Канети“.

На всички събития, проведени на открита сцена е отчетено присъствието на чуждестранни туристи.

Асоциация Еврорегион Данубиус е съдействала за популяризиране на програмата на фестивала „Мартенски музикални дни“ в гюргевските медии и администрации.

През 2023г. , както на всяко издание на фестивала, Художествена галерия – Русе е участвала с изложба-конкурс, като участниците са художници, родени или живеещи в Русе. По този начин се е предоставила възможност на посетителите да опознаят и визуалното изкуство на региона.

Д12: *Провеждане на тематични събития с акцент върху нематериалното културно наследство, както и върху местни кулинарни традиции и биологични фермерски продукти в община Иваново: Децата на Поломието – празник под манастира /местен бит и култура/; Празник на гъбата /кулинарен фестивал, свързан. с местния бит и култура/; От Поломието до Дунав заедно /Трансгранична традиция с акцент върху занаятите/.*

През 2023г. се организирани и проведени предвидените в културния календар на Община Иваново празници и фестивали, основните от които са, „Празник под манастира – децата на Поломието“ – Старото село Иваново, Празник на община Иваново, „От Поломието до Дунав заедно“ – Селищно образувание „Стълпище“ и За първи път е проведен фестивал „Родолюбие от Поломието – събор на народната шевица“ – Втори фолклорен фестивал „Родолюбие от Поломието – събор на народната шевица“ – с. Сваленик.

Д13: *Провеждане на ежегоден фолклорен събор „Ценово пее и танцува“, с. Ценово – месец септември*

В продължение на два дни 22.09.2023г. – 23.09.2023г. в с. Ценово е проведено петнадесетото издание на фолклорния фестивал „Ценово пее и танцува“. Проявата, която е включена в националния календар на Министерството на културата за втора поредна година има конкурсен характер. На сцената са излезли над 70 самодейни състава с повече от 1000 изпълнители от различни краища на страната.

Д14: *Провеждане на ежегоден събор „Обичаите по нашенски“, с. Новград, общ. Ценово*

На 26.06.2023г. е проведено шестото издание на Фолклорния събор „Обичаите по нашенски – среща с миналото на Придунавския регион“, с. Новград. Фестивалът преминава под мотото „Сватбената традиция в миналото“. В събора са участвали 35 самодейни състава с повече от 400 участника. На сцената са представени обичаи, свързани с поминъка на населението по долното течение на р. Янтра.

В изпълнение на Мярка 3.3.3. Развитие на събитиен и фестивален туризъм се е е включила още Община Ветово. През 2023г. тя е организирала и провела „Празник на града“ гр. Глоджево в началото на м. юни; Общински фолклорен фестивал „Ветово пее и танцува“ през м. юли; Традиционен панаир на гр. Ветово в началото на м. септември; Празник на гр. Сеново в началото на м. септември; Ежегоден фолклорен фестивал „Да си попеем и поиграем, както ний си знаем“ с. Писанец в края на м. септември и Сбор на с. Смирненски в края на м. септември.

МЯРКА 3.3.4 *Развитие на винен туризъм*

Д1: *Промотиране на местни вина и продукти /Община Русе/*

В Програмата за развитие на туризма, община Русе е заложила през 2024 година да проведе Дунавски винен фестивал „Виното и реката“.

МЯРКА 3.3.5. *Развитие на спортен туризъм*

Д1: *Провеждане на традиционни спортни мероприятия и турнири в община Бяла*

През 2023г. в спортна зала „ОЗК Арена Бяла“ са проведени редица спортни състезания, турнири и срещи от държавните първенства по хандбал. В ХК „Бяла” се състезават жени, девойки младша и старша възраст, деца в четири възрастови групи, които участват в зонални състезания и турнири. Третото издание на Кикбокс турнир купа „Св. Георги“ през 2023 г. привлича 19 отбора с над 110 участници и изиграни 64 двубоя между. Регионалната лекоатлетическа щафета „Бяла Рън“ 2023 е била с участие на над 200 деца от I до XII клас от училища в област Русе.

През 2023 г. се провежда Първи международен турнир по плажен хандбал „Янтра“, състоял се на новоизградените игрища за плажен хандбал в гр. Бяла.

Д3: *Изграждане на нови спортни съоръжения*

През 2023г. в община Бяла са открити: новооборудвана фитнес зала в СУ „Панайот Волов“ гр. Бяла (с подкрепата на Община Бяла), нова зала за йога занимания и три игрища за плажен хандбал.

Д6: *Подкрепа за развитие на спортен туризъм чрез изпълнение на дейностите, заложени в спортния календар на Община Сливо поле*

През 2023г. Община Сливо поле е провела включените в спортния календар на Общината събития: футболни мачове и турнир по борба.

МЯРКА 3.3.6. *Развитие на туризъм за промоция на културното наследство, природните дадености и историческото богатство*

Д1: *Подкрепа за развитие на културен туризъм чрез изпълнение на дейностите, заложени в културния календар на община: Организиране на местен традиционен празник „Ритуала Нептун“, Организиране на Фолклорен празник „Греяна ракия и зелева чорба от старовремската софра“ в с. Бабово; Организиране на местен празник „Дядовден“ и др. – надграждане на традиционните празници*

През 2023г. в подкрепа развитието на културния туризъм, Община Сливо поле е организирала и провела Фолклорния празник „Греяна ракия и зелева чорба от старовремската софра“ в с. Бабово с участие на представители от Р Румъния. Проведени са и местния традиционен празник „Ритуала Нептун“, Лазаровден“ в с. Голямо Враново, местния празник „Дядовден“ в с. Черешово.

За първи път през 2023г. се провежда възстановка на обичая „Булчински кравай“ в с. Малко Враново.

Община Сливо поле изпълнява проектите „С лице към река Дунав - съхраняване и развитие на териториалната идентичност на основата на природното наследство - с. Ряхово“ и „Съхраняване и популяризиране природното наследство на територията на с. Бръшлен“, които допринасят за развитието на туризма и промоцията на културното наследство, природните дадености и историческото богатство.

В изпълнението на Мярка 3.3.6. Развитие на туризъм за промоция на културното наследство, природните дадености и историческото богатство, Община Ветово се е

включила чрез участието си в Посрещането на Таньовата чета в началото на м. юни в гр. Ветово.

МЯРКА 3.3.7. *Развитие на религиозен туризъм*

Д1: *Създаване и популяризиране на общ туристически маршрут, който да обхваща религиозните храмове на територията на общината, включващ посещение на храм „Свети Вкмч. Пантелеймон“, църквата „Свети Георги”, манастир „Св. Преп. Петка Българска“ – с. Копривец*

Традиционно на 14 октомври, на „Св. Петка“ манастирът в с. Копривец привлича много поклонници с курбана за здраве, който ежегодно организира.

Д4: *Създаване на маршрути за поклоннически туризъм*

Община Бяла е готова да съдейства както инфраструктурно, така и маркетингово за популяризиране на идейния нов поклоннически маршрут, свързващ Басарбовския манастир, Ивановските скални църкви, манастира „Св. Марина” – с. Каран Върбовка и манастира „Св. Петка” – с. Копривец.

МЯРКА 3.3.8. *Развитие на ловно-рибарски туризъм*

На 7км. от гр. Бяла в посока Попово се намира Лесопарк „Беленска гора“ – обособена зона за отдих и почивка, който се характеризира с приятна природна среда с разнообразна растителност, многообразни дървесни видове, с хижи достъпни за туристи и организирани ловци. Ловното стопанство обхваща териториите на Бяла и съседните общини: Борово, Ценово и Две могили, като местните ловни сдружения полагат ежедневни грижи за опазване биоразнообразието на горските обитатели и за развитието на ловно-рибарския спорт.

Долното течение на р. Янтра, което е на територията на община Бяла, образува меандри, които са особено живописни при гр. Бяла. По поречието на реката има чудесни предпоставки за развитие на риболовен туризъм и водни спортове.

МЯРКА 3.3.9. *Развитие на кулинарен туризъм*

Д1*:Подкрепа за развитие на кулинарен туризъм на различните етноси: „Проучване и организиране на възстановка на празник „Гергьовден на етносите” и „Организиране празник на баклавата“*

През 2023г. Община Сливо поле е провела празниците „Гергьовден на етносите“ в гр. Сливо поле и „Празник на баклавата“ в с. Кошарна.

Д2: *Развитие на град Русе като кулинарна столица на България.*

За втора поредна година през септември 2023г. е организиран Фестивал на „Торта Гараш“, който се е превърнал в двудневен празник на луксозното кулинарно бижу, познато по целия свят. Празникът е осъществен с помощта на представители на сладкарския бизнес в гр. Русе и е посетен от групи туристи, организирани от национални туроператори, специализирани в програми за вътрешен туризъм.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 4. *Подобряване на управлението на маркетинга на дестинацията*

МЯРКА 3.4.2. *Проучване на възможностите, създаване на условия и дигитализация на дестинацията*

Д1: *Дигитален маркетинг и реклама на обект „Мост на Колю Фичето“*

Във връзка с изпълнението на проекта по консервация и реставрация на моста на Колю Фичето, през 2023г. е създаден сайт – https://belenskimost.com/ и съпътстваща фейсбук страница – Музей „Беленски мост на Колю Фичето“.

Д2: *Създаване на интерактивен музей в Исторически музей – град Бяла*

В разработения идеен проект на Община Бяла „Реставрация и адаптация на Исторически музей в УПИ I-531, кв. 45, гр. Бяла, Обл. Русе“ са предвидени и мерки за дигитализация. Те ще бъдат реализирани при евентуално финансиране на проекта.

Д5: *Разширяване присъствието в социалните мрежи и интернет*

Област Русе е включена в онлайн регионалния портал за култура и туризъм за Централна северна България „Ела и преживей“. В онлайн портала (https://www.facebook.com/profile.php?id=100083087391811) се публикува актуална информация за културни събития, фолклорни фестивали, събори и други в областите Разград, Русе, Велико Търново, Габрово, Силистра и Плевен.

Художествена галерия – Русе присъства активно в социалните мрежи, популяризирайки дейностите и събитията си. Основни канали за реклама са интернет страницата, Facebook и Youtube.

Д6: *Разпространяване на рекламно-информационните материали по електронен път чрез електронната туристическа платформа на Община Русе*

Страницата на Художествена галерия – Русе автоматично поддава информация за своите събития към сайта на Община Русе. Отделно се изпраща и графика за предстоящите изложби и събития, като по този начин посетителите получават навременна и актуална информация.

МЯРКА 3.4.3. *Подобряване на функционирането на Туристическите информационни центрове и бюра в област Русе*

Д1: *Разширяване спектъра на дейност, осъществяван от туристическите информационни центрове*

Туристическия информационен център – Русе предоставя рекламно-информационни материали. Местата за настаняване се рекламират на официалния интернет туристически портал на Община Русе – www.visitruse.info. Ежедневно се публикува информация за събития на фейсбук страницата на ТИЦ – Русе.

Към Арт Център Бяла функционира Туристически информационен център, в който може да се намери пълна информация за популярните и по-малко известните туристически обекти в общината. Предлагат се информационни материали като брошури и книга,

посветена на града. Могат да бъдат закупени различни брандирани сувенири. Този обект обаче няма статут на ТИЦ.

Туристическият информационен център в община Иваново, поддържа и предоставя актуална информация за туристическите атракции, инфраструктура и услуги на територията на общината. В центъра се осъществяват и дейности, свързани с организация и популяризиране на културни, фолклорни и други мероприятия със значение за туризма, с разпространение на рекламни материали, както и с наблюдение и анализ на потребителското търсене в туристическата сфера.

МЯРКА 3.4.4. *Осъществяване на рекламно-информационни кампании*

Д1: *Осигуряване на информация и публичност на туристическите обекти и в частност на Моста на Колю Фичето като атракция*

След реализацията на проекта по реставрация на Моста на Колю Фичето, през 2024г. ще бъде разгърната широкомащабна маркетинг кампания и реклама в телевизия, интернет медии и социални мрежи.

В заключение на дотук отчетеното, може да се отбележи, че всички отговорни заинтересовани страни от област Русе, продължават дейността си за устойчивото изпълнение на заложените мерки в Плана за действие към Областна стратегия за устойчиво развитие на туризма в област Русе 2020 – 2030 година. Част от дейностите са изпълнени, като предстои да се отчете техния ефект и устойчивост във времето.

Стратегията има характер на отворен документ, поради което след междинното отчитане на изпълнението на заложените мерки в Плана за действие към нея през 2024г. ще бъде извършена актуализация.